

Scrisoarea prelatului (1.11.2019)

Scrisoarea pastorală a Mons. Fernando Ocáriz despre prietenie. „Circumstanțele actuale ale evanghelizării fac și mai evidentă (...) prioritatea de a da relațiilor, de la persoană la persoană, acestei dimensiuni relaționale care se află în centrul manierei de a face apostolat, pe care Sfântul Josemaría ar descoperi-o în textele evanghelice.”

10.11.2019

Scumpii mei copii, Isus să vă apere!

1. În prima lungă scrisoare, pe care v-am scris-o pentru a primi concluziile congresului general, vă spuneam că „circumstanțele actuale ale evanghelizării fac și mai evidentă, dacă este posibilă, prioritatea de a da relațiilor de la persoană la persoană, acestei dimensiuni relaționale, care se află în centrul manierei de a face apostolat, pe care Sfântul Josemaría ar descoperi-o în textele evanghelice [1].

Cu prilejul întâlnirilor mele cu persoane din diferite țări, se întâmplă deseori să apară spontan observații și întrebări despre prietenie. Sfântul Josemaría ne amintea continuu importanța umană și creștină a acestei realități. De altfel, avem numeroase mărturii despre modul în care cultiva el însuși numeroasele prietenii, prietenii pe

care a știut să le păstreze întreaga viață. Ne amintim despre modul cum califica apostolatul de prietenie și de încredere, de esențial în Lucrare. În această scrisoare, aș vrea să vă amintesc câteva aspecte ale învățăturilor Sfântului Josemaría pe această temă.

Prietenia lui Isus Cristos

2. Isus Cristos, om perfect, a trăit din plin valoarea umană a prieteniei. Evanghelia ne arată cum, din fragedă copilărie, întreținea o relație amicală cu persoanele care-l înconjurau: la cei doisprezece ani, când reveneau de la Ierusalim, Maria și Iosif presupun, natural, că Isus se află într-un grup de prieteni sau de cunoscuți (cf. Lc 2, 44). Mai târziu, pe parcursul vieții publice, îl putem contempla, deseori, pe Domnul Nostru la prieteni sau cunoscuți, în vizită sau la masă: în casa lui Petru (cf. Lc 4, 38), în cea a lui Levi (cf. Lc 5,

29), a lui Simon (cf. Lc 7, 36), a lui Jair (cf. Lc 8, 41), a lui Zaheu (cf. Lc.19, 5) etc. Îl vedeam, de asemenea, asistând la nunți la Cana (cf. In 2, 1), sau mergând cu alții în locuri de cult (cf. In 8, 2). În alte ocazii își consacră timpul singurilor săi discipoli (cf. M 3, 7).

Orice ocazie îi este prielnică pentru a lega o relație de prietenie: de câte ori nu-l vedem oprindu-se lângă cineva! Câteva minute de conversație ajung pentru ca samariteancă să se simtă cunoscută și înțeleasă. Aceasta o face să se întrebe: *Nu acesta este Cristos?* (In 4, 29). Cât despre discipoli de la Emaus, după ce au mers cu el, apoi s-au așezat la masă cu Isus, ei recunosc prezența acestui Prieten, al cărui cuvânt le înflăcărase inimile (cf. Lc 24, 32).

Foarte des, Domnul consacră mai mult timp prietenilor săi. Este cazul casei din Betania. Acolo, zilele întregi

„Isus știe să dea dovadă de delicatețe, să spună cuvinte încurajatoare, să răspundă prieteniei cu prietenie: ce conversații trebuie să fi avut loc în casa din Betania, cu Lazăr, cu Marta și cu Maria!”^[2] Aflăm că tot în acest cămin, Cristos generează o încredere profundă (cf. In 11, 21) și că această încredere este plină de empatie, mai ales când este vorba de cineva care suferă (cf. In 11, 35).

Dar momentul, când Domnul ne arată cu mai multă profunzime dorința de a ne oferi prietenia sa, este cel al ultimei Cine. În intimitatea Cenacolului, Isus le spune apostolilor: *Eu v-am numit prieteni* (cf. In 15, 15). Și, prin ei, nouă ne-a spus-o. Dumnezeu ne iubește nu ca pe niște creaturi, ci ca pe niște copii, cărora prin Cristos, el oferă o adevărată prietenie. Iar noi răspundem acestei prietenii unindu-ne voința cu a sa, făcând ceea ce Domnul vrea (cf. In 15, 14).

„*Idem velle atque idem nolle* – a vrea același lucru și a îndepărta același lucru – iată ceea ce anticii au recunoscut ca autentic conținut al iubirii: a deveni unul asemenea celuilalt, ceea ce duce la o comuniune de voință și gândire. Povestea de dragoste dintre Dumnezeu și om constă tocmai în ceea ce această comuniune de voință înflorește în comuniunea de gândire și sentiment încât voința noastră și voința lui Dumnezeu să ajungă să coincidă tot mai mult; voința lui Dumnezeu nu este pentru mine o voință străină pe care cerințele să mi-o impună din exterior, ci ea este propria mea voință, pe baza experienței pe care, de fapt, Dumnezeu îmi este mai intim mie însumi decât îmi sunt eu însumi. Abia atunci crește abandonarea în Dumnezeu, iar Dumnezeu devine bucuria noastră (cf. Ps 72[73], 23-28)” ^[3].

3. Să ne știm în prietenie cu Isus Cristos ne umple de siguranță, fiindcă el este fidel. „Prietenia cu Isus este de neclintit. El nu ne părăsește niciodată, chiar dacă uneori pare s-o facă. Când avem nevoie de el, se lasă găsit de noi (cf. Jr 29, 14) și ne este alături oriunde am merge (cf. Jos 1, 9), căci el nu rupe niciodată o alianță. El ne cere să nu-l abandonăm: *Rămâneți în mine (In 15, 4). Dar dacă noi ne îndepărtăm, el rămâne fidel, căci nu se poate nega pe el însuși (2 Tm 2, 13)*” ^[4].

A răspunde acestei prietenii a lui Isus înseamnă a-l iubi cu o iubire care este sufletul vieții creștine și care tinde să se manifeste în tot ceea ce facem. „Noi avem nevoie de o bogată viață interioară, semn sigur al prieteniei cu Dumnezeu și condiție indispensabilă pentru orice muncă cu sufletele,” ^[5]. Orice apostolat, orice muncă pentru suflete pornește din această prietenie cu Dumnezeu, care

este sursa adevăratei iubiri creștine.
„Dacă trăiți în prietenie cu
Dumnezeu, care este prima prietenie
de cultivat și de făcut să crească,
atunci voi veți ști să vă faceți
numeroși și adevărați prieteni (cf. Si
6, 17). Această muncă pe care a făcut-o
Dumnezeu și nu încetează s-o facă
cu noi, ca să ne mențină în prietenia
sa, vrea s-o realizeze cu multe alte
suflete, servindu-se de noi ca de niște
instrumente,„ ^[6].

Valori umane și creștine ale prieteniei

4. Prietenia este o realitate umană de
o mare bogăție: este o formă de
dragoste reciprocă între două
persoane, care se construiește pe
cunoașterea și comunicarea mutuală
^[7]. Este un tip de iubire „reciprocă ce
dorește tot ceea ce este bun pentru
celălalt, o iubire ce produce unire și
fericire” ^[8]. De aceea Sfânta Scriptură
afirmă că un prieten adevărat nu are

preț, el are o valoare inestimabilă (Si 6, 15).

Caritatea, care ridică la o înălțime supranaturală capacitatea umană de a iubi, ridică deci prietenia:

„Prietenia este unul dintre sentimentele umane cele mai nobile și cele mai elevate, pe care harul divin le purifică și le transfigurează”^[9]. Acest sentiment se poate naște, uneori, într-o manieră spontană dar, în toate cazurile, nu poate crește decât prin frecventarea mutuală și deci, consacrându-i timp. „Prietenia nu este fugace sau trecătoare. Este stabilă, solidă, fidelă și se coace cu timpul. Ea este o relație de afecțiune, care ne face să ne simțim uniți și, în același timp, este o iubire generoasă, care ne duce să căutăm binele prietenului”^[10].

5. Dumnezeu se servește foarte adesea de o prietenie autentică pentru a duce la bun sfârșit opera sa

salvatoare. Vechiul Testament amintește prietenia dintre David, tânăr încă, și Ionatan, prinț moștenitor din Israel. Acesta din urmă nu ezită să împartă tot ce avea cu prietenul său (cf. 1 Sam 18, 4), și, în momente dificile, îi aminti tatălui său, Saul, toate meritele tânărului David (cf. 1 Sam 19, 4). Ionatan ajunse chiar să-și pună în joc moștenirea tronului pentru a-și apăra prietenul, *căci îl iubea ca pe sine însuși (1 Sam 20, 17)*. Această sinceră prietenie îi împingea pe amândoi să-și mențină fidelitatea față de Dumnezeu (cf. 1 Sam 20, 8, 42).

Exemplul primilor creștini este de o elocvență deosebită. Sfântul Josemaría remarca și cât „se iubeau între ei cu o dragoste puternică și blândă, în inima lui Cristos,” ^[11]. Dragostea mutuală este, de la începutul Bisericii, semnul distinctiv

al discipolilor lui Isus Cristos (cf. In 13, 35).

Primele secole ale creștinismului ne propun un alt exemplu cu Sfântul Vasile și Sfântul Grigore de Nazianz. Prietenia care i-a legat în tinerețe îi menținu uniți de-a lungul întregii lor vieți, până într-atât încât și astăzi sunt pomeniți în aceeași zi în calendarul liturgic general. Sfântul Grigore povestește că „noi amândoi nu aveam decât o sarcină: să practicăm virtutea și să trăim în vederea speranțelor viitoare ^[12]”. Prietenia lor nu le distrăgea atenția de la Dumnezeu, ci îi conducea și mai mult spre el: „Noi ne conduceam viața și întreaga activitate ghidați în acest fel de poruncile divine și entuziasmându-ne reciproc la virtute” ^[13].

6. „La un creștin, la un copil al lui Dumnezeu, prietenia și caritatea nu fac decât una: o lumină divină care

își răspândește căldura” [14]. Putem spune, cu cuvintele pe care Sfântul Augustin le adresează Domnului, că între creștini „nu există adevărată prietenie decât între cei pe care tu îi unești prin caritate” [15]. Pe de altă parte, după cum caritatea este mai mult sau mai puțin intensă, și că, pe deasupra, timpul de care dispunem este limitat, prietenia este de asemenea o realitate care poate fi mai mult sau mai puțin profundă. Mai este obișnuit să se spună că sunteți *foarte buni prieteni*, sau să se vorbească de o *mare prietenie*, fără ca aceasta să excludă prietenii adevărate care nu sunt atât de mari sau intime.

La începutul noului mileniu, Sfântul Ioan Paul al II-lea semnala că toate inițiativele apostolice care vor apărea pe viitor vor fi „mijloace fără suflet” dacă ele nu se vor centra pe faptul de a iubi sincer fiecare persoană și de a împărtăși bucuriile

lor, suferințele lor, pentru a le ghici dorințele și pentru a răspunde nevoilor lor, pentru a le oferi o prietenie adevărată și profundă” ^[16]. Casele noastre, care sunt destinate să servească pentru o mare catehizare, trebuie să fie locuri unde poți găsi ușor o iubire sinceră și să înveți să fii într-adevăr prieten.

7. Prietenia creștină nu exclude pe nimeni, ea trebuie să fie intenționat deschisă lumii, din toată inima. Fariseii îl criticau pe Isus Cristos, ca și cum ar fi rău să *te consideri prieten cu vameșii și cu păcătoșii (Mt 11, 19)*. Nici noi, care încercăm să-l imităm pe Domnul, atât cât ne permite slăbiciunea, „nu excludem pe nimeni, nu îndepărtăm nici un suflet de la iubirea noastră în Cristos. De aceea voi veți avea de cultivat o prietenie fermă, loială, sinceră, adică creștină, cu toți colegii voștri de profesie; în plus, cu toți oamenii,

oricare ar fi situația lor personală”

[17]

—

Cristos, care era inserat complet în procesul social al mediului și timpului său, ne dă totodată exemplu în acest domeniu. Cum scria Sfântul Josemaría: „Domnul nu-și limitează dialogul cu un grup restrâns; el vorbește cu toți. Cu femeile sfinte, cu mulțimi întregi, cu reprezentanți ai demnitarilor din Israel, ca Nicodim și cu vameși ca Zaheu; cu persoane considerate pioase și cu păcătoși, ca samariteanca; cu cei sănătoși ori cu bolnavi; cu săraci, pe care îi iubea din toată inima; cu doctori ai legii și cu păgâni, cărora le lauda credința, mai mare decât cea a lui Israel; cu persoane în vârstă și cu copii. Isus nu refuză cuvântul său nimănui și este un cuvânt care vindecă, care consolează, care luminează. De câte ori am meditat și am făcut să se mediteze în această manieră de a face apostolatul lui Cristos, uman și

divin în același timp, bazat pe prietenie și încredere!” ^[18] —

Manifestări ale prieteniei

8. Prietenia este deosebit de utilă pentru a exercita această manifestare necesară carității care este înțelegerea: „Prietenia adevărată cere de asemenea un efort cordial pentru a înțelege convingerile prietenilor noștri, chiar dacă noi nu ajungem nici să le împărtășim, nici să le acceptăm”^[19]. În acest mod prietenii noștri ne ajută să înțelegem maniere diferite de a noastră de a vedea viața, ei ne îmbogățesc lumea noastră interioară și, când prietenia este profundă, ne permit să facem alte experiențe. Este vorba, până la urmă, de a-i *simți* într-adevăr pe ceilalți, adică de a participa la ceea ce ei trăiesc, la ceea ce li se întâmplă.

A-i iubi pe alții implică și să-i iei așa cum sunt ei, cu problemele lor, greșelile lor, întâmplările lor

personale, contextul lor și ritmul lor pentru a se apropia de Isus. De aceea trebuie, pentru a construi o prietenie adevărată, să-ți dezvolți capacitatea de a-i privi pe ceilalți cu afecțiune, până într-acolo de a-i vedea cu ochii lui Cristos. Privirea noastră trebuie purificată de orice prejudiciu, în timp ce învățăm să descoperim ceea ce este bun în fiecare, renunțând la dorința de a-i modela după *imaginea noastră*. Un prieten nu are nevoie de condiții prealabile pentru a primi afecțiunea noastră. Fiind creștini, vedem fiecare persoană, înainte de toate, ca pe o creatură iubită de Dumnezeu. Fiecare persoană este unică și unică este, de asemenea, fiecare relație de prietenie.

Sfântul Augustin remarca faptul că „chiar dacă datorăm tuturor aceeași caritate, nu trebuie să oferim tuturor același remediu: aceeași caritate dă lumină unora și suferă cu alții (...), se arată tandră cu unii și severă cu alții,

dușmanul nimănui și mamă pentru toți” [20]. A fi prieten înseamnă a învăța să frecventezi pe fiecare persoană, așa cum o face și Domnul: „Când creează sufletele, Dumnezeu nu se repetă. Fiecare este ca el însuși și trebuie să-l tratezi pe fiecare urmând modul în care a făcut-o Dumnezeu și maniera în care el conduce” [21]. Cum este vorba de a descoperi și de a vrea binele celuilalt, prietenia presupune și să suferi cu prietenii tăi și pentru ei. În momentele dificile, este de un mare ajutor să le reînnoiești credința în faptul că Dumnezeu acționează în suflete în maniera sa și ritmul său.

9. Prietenia îmbracă, pe deasupra, o valoare inestimabilă, pentru că ea contribuie la armonia între membrii familiilor și la nașterea unei ambianțe mai demne de persoana umană. „Prin vocație divină”, scrie Sfântul Josemaría, „voi trăiți în mijlocul lumii, împărtășind cu ceilalți

oameni, egalii voștri, bucurii și supărări, eforturi și entuziasme, aspirații și întâmplări. Când veți fi parcurs nenumăratele drumuri ale pământului, vă veți fi forțat să trăiți cu toți, să stabiliți relații cu toți, pentru a contribui la crearea unei atmosfere de pace și prietenie, deoarece spiritul nostru ne conduce la aceasta” [22].

Această atmosferă de prietenie, pe care fiecare este chemat s-o poarte cu el, este rodul tuturor eforturilor care se fac pentru a oferi o viață agreabilă celorlalți. A câștiga în amabilitate, în bucurie, în răbdare, în optimism, în delicatețe și în toate virtuțile care fac viața comună plăcută, toate acestea contează mult pentru ca fiecare să se simtă primit și să fie fericit: *Cuvântul plăcut atrage numeroși prieteni, limbajul amabil atrage politețea (Si 6, 5)*. Lupta pentru a ne ameliora caracterul este o condiție necesară

pentru ca să se nască mai ușor relațiile de prietenie.

În schimb, anumite moduri de exprimare pot tulbura sau împiedica crearea unui climat de prietenie. De exemplu, când ești foarte categoric în exprimarea opiniilor proprii, când dai impresia că maniera ta de a vedea lucrurile este definitiv aleasă, sau când nu știi să te interesezi activ de ce spun ceilalți, se acționează într-un mod care duce la închiderea în sine. Aceste atitudini manifestă uneori incapacitatea de a distinge între ceea ce este relevant într-o opinie și ce nu, sau dificultatea de a relativiza teme pentru care nu există în mod necesar o singură soluție.

10. Grija creștină pentru ceilalți se naște cu siguranță din unirea noastră cu Cristos și din identificarea noastră la misiunea la care el ne-a chemat: „Noi suntem făcuți pentru mulțime: noi nu rămânem niciodată închiși,

trăim în fața mulțimii și purtăm gravate în sufletele noastre aceste cuvinte ale lui Isus Cristos Domnul nostru: „Mi-e milă de această mulțime, căci de trei zile, deja, sunt lângă mine și nu au mâncat nimic (Mc 8, 2)” ^[23] ___.

Întărirea legăturilor noastre cu prietenii cere timp, atenție și deseori ușurința, sau să renunți la preferințele personale. Asta îi va duce pe creștini să dea prioritate rugăciunii, siguri că vor găsi aici singura energie capabilă să transformi lumea: „Pentru ca lumea noastră să urmeze o orientare creștină – singura care merită osteneala – trebuie să trăim cu oamenii într-o prietenie loială, bazată în primul rând pe o prietenie loială față de Dumnezeu” ^[24] ___.

Sinceritate și prietenie

11. „Prietenul adevărat nu poate avea pentru prietenul său două fețe:

o prietenie care se vrea loială și sinceră – vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis (Jc 1, 8), omul fals, cu dublu spirit, este în totul inconstant – cere renunțare, dreptate, schimb de servicii, servicii nobile și legale. Prietenul este puternic și sincer în măsura în care, conform prudenței naturale, se gândește cu generozitate la ceilalți, cu un spirit de sacrificiu personal” ^[25]. Prietenia este mutuală: este o comunicare sinceră, reciprocă; se transmite propria experiență pentru a învăța unii de la alții.

Prietenii își împărtășesc bucuria ca păstorul care și-a găsit oița pierdută (cf. Lc 15, 6), sau ca femeia care și-a găsit dragma pe care o pierduse (cf. Lc 15, 9). Se împărtășesc aspirațiile și proiectele, dar și supărările. Prietenia se manifestă mai ales în dispoziția de a ajuta după cum vedem la acest om care a venit la Isus pentru a cere vindecarea unui

servitor al prietenului său,
Centurionul (cf. Lc 7, 6). Apoi,
prietenia cea mai mare tinde să imite
grandoarea iubirii de prietenie a lui
Isus Cristos: *nu există o mai mare
iubire decât de a-ți da viața pentru cei
pe care-i iubești (In 15, 13).*

12. Se poate întâmpla uneori ca o anumită rezervă sau timiditate să ne împiedice să ne manifestăm față de ceilalți afecțiunea pe care le-o purtăm. A trece peste acest obstacol, a pierde această teamă poate fi o mare ocazie pentru ca Dumnezeu să-și răspândească iubirea asupra prietenilor: „Adevărata prietenie comportă o afecțiune mutuală sinceră care este garantul libertății și intimității reciproce” ^[26]. În acest sens, Sfântul Toma subliniază că prietenia autentică trebuie să se manifeste extern: „ea cere reciprocitatea iubirii, pentru că prietenul este prieten pentru prietenul său” ^[27].

În același timp, nu-ți poți oferi prietenia într-o manieră autentică, fără un anumit risc: răspunsul nu este garantat. Este fenomenul care se produce în viața Domnului, când tânărul bogat preferă un alt drum (cf. Mc 10, 22) sau când, coborând de pe Muntele Măslinilor, el plânge Ierusalimul, gândindu-se la cei a căror inimă este împietrită (cf. Lc 19, 41). În fața acestor experiențe, care se întâmplă mai devreme sau mai târziu, trebuie să trecem peste teama de a risca din nou, așa după cum o face și Isus Cristos cu fiecare dintre noi. În alți termeni, noi trebuie să acceptăm această vulnerabilitate și să continuăm să facem primul pas fără să așteptăm nimic în schimb, gândindu-ne la marele bine care ar putea decurge de aici: o prietenie autentică.

13. Pentru a crea un mediu propice a înfloririi prietenilor fecunde este necesară și favorizarea

spontaneității personale, în plus, promovarea sensului inițiativei în viața de familie și socială. Aceste două caracteristici – spontaneitate și inițiativă – nu se nasc singure într-un climat oarecare; ele trebuie stimulate încurajând persoanele să se arate așa cum sunt. Acest lucru dă naștere, natural, la un pluralism care „trebuie vrut și favorizat, când totuși diversitatea l-ar putea costa pe unul sau pe celălalt. Cel ce iubește libertatea ajunge să vadă ce este pozitiv și amabil în ceea ce gândesc alții” ^[28]. Opinia diferită de a ta sau că ceilalți gândesc altfel, manifestă o libertate interioară și o deschidere de spirit, care atrage după sine fiecare prietenie autentică.

Pe de altă parte, ca și iubirea, fiind una din expresiile ei, prietenia nu este o realitate univocă.

Comunicarea intimității personale nu este egală cu toți prietenii. De exemplu, prietenia soților nu este

identică cu prietenia dintre părinți și copii – profund discutată de Sfântul Josemaría – nici prietenia dintre frați și surori, sau prietenia dintre colegi. În fiecare caz va fi un spațiu interior împărtășit, care este propriu fiecărei relații. A respecta această diversitate în manifestarea intimității nu va fi lipsit de sinceritate nici de profunzime în prietenie, din contră: este în general o condiție pentru a proteja adevărata natură a acestei relații.

Prietenie și fraternitate

14. Fericitul Alvaro del Portillo a scris că „filiația și prietenia sunt două realități inseparabile pentru cei care îl iubesc pe Dumnezeu” ^[29]. De o manieră analogă, există o relație intimă între fraternitate și prietenie. Pornind de la o simplă relație bazată pe filiația comună, fraternitatea devine prietenie prin afecțiunea dintre frați, cu ceea ce implică:

interes mutual, înțelegerea, comunicarea, serviciul atent și delicat, ajutor material etc.

În acest sens, fraternitatea înrădăcinată în vocația comună a Operei cere să se exprime și într-o prietenie care ajunge la maturitate, când binele dorit pentru celălalt înseamnă fericirea sa, fidelitatea sa, sfințenia sa. Această prietenie nu este pe atât de „deosebită” în sens de exclusivist sau de exclusiv; ea este mereu deschisă altora, chiar dacă limitele de spațiu și timp nu permit să ai cu toți o intensitate egală de comunicare și de raporturi mutuale.

„Cu o caritate deosebită, caracteristică Operei lui Dumnezeu, noi ne ajutăm unii pe ceilalți să trăim și să ne dorim propria sfințenie și pe cea a celorlalți. Noi ne simțim puternici, ca această forță a cărților de joc care nu se pot ține singure, dar care se ridică în castel sprijinindu-ne

unii pe ceilalți” ^[30]. Dragostea care ne unește între noi este astfel dragostea care menține Opera unită.

15. Prietenia este o susținere și un stimulent constant în misiunea comună. Cu frații și surorile noastre noi împărtășim de asemenea bucuriile și proiectele noastre, grijile și aspirațiile, chiar dacă există, natural, aspecte ale vieții noastre de relație cu Dumnezeu care, în mod banal cel puțin, sunt rezervate direcției spirituale. La fel se întâmplă cu prietenia între soți, între părinți și copii și, în general, între prietenii buni.

Efortul de a face viața plăcută altora este un exercițiu savuros care face parte din viața cotidiană. În acest domeniu, dacă se acționează cu bun simț și simț supranatural, se poate face mult. Din contră, există acolo o componentă fundamentală a drumului de sfințenie. „Nu mă

deranjează s-o repet deseori: afecțiunea, toată lumea are nevoie de ea, iar noi avem nevoie de ea în Operă. Faceți eforturi pentru că, fără sentimentalism afecțiunea voastră pentru frați să crească neîncetat. Tot ce-l privește pe unul din copiii mei trebuie – dar într-adevăr – să ne privească îndeaproape” ^[31]. Cei care au trăit alături de Sfântul Josemaría își amintesc îndeosebi de afecțiunea sa. O afecțiune care-l determina să dea ce-i mai bun din el însuși fiecăruia dintre copiii săi, înclinat fiind să le iubească profund libertatea.

16. Între frați, afecțiunea, care înseamnă caritate, conduce pe de-o parte la a-i vedea pe ceilalți cu ochii lui Cristos, redescoperindu-le mereu calitățile. Pe de altă parte, ea ne împinge să-i vedem mai buni, mai sfinți. Sfântul Josemaría ne încuraja la aceasta: „Să aveți mereu o inimă foarte mare pentru a-l iubi pe

Dumnezeu și pe ceilalți. Eu mă rog deseori la Domnul să-mi dea o inimă pe măsura lui; în primul rând pentru a mă umple mai mult de el, apoi pentru a iubi toate creaturile, fără a critica vreodată pe cineva, să pot înțelege și scuza greșelile celorlalți, pentru că nu pot uita cât m-a suportat pe mine Dumnezeu. Această înțelegere, care este adevărată afecțiune, se manifestă astfel în corectarea fraternă, când este necesar, pentru că este un mijloc întrutotul supranatural, să-i ajutăm pe cei care ne înconjoară” ^[32].

Corecția fraternă se naște din iubire; ea exprimă dorința noastră ca ceilalți să fie mereu mai fericiți. Ea este uneori greu de realizat, dar este un motiv în plus pentru a fi recunoscător de a fi primit-o.

17. Fericirea personală nu depinde de succesele obținute, ci de dragostea pe care o primim și de iubirea pe care o dăm. Dragostea pentru frații și

surorile noastre ne procură asigurarea de care avem nevoie „pentru a continua să ducem un frumos război de iubire și pace: in hoc pulcherrimo caritatis bello! Noi încercăm să aducem tuturor oamenilor caritatea lui Cristos, fără excepție de limbă, de națiune sau de circumstanțe sociale”^[33]. Noi știm cât îi plăcea Sfântului Josemaría această frază din Scriptură: *Frater qui adiuvatur a fratre quvasi civitas firma* (Vg. Pr 18, 19); fratele care este ajutat de fratele său este ca un oraș fortificat.

La ultimele adunări pe care le-a avut cu noi, Pr. Javier repeta deseori: „Iubiți-vă!”. Ca întotdeauna, acest apel avea ecou în intențiile Sfântului Josemaría: „Cu câtă insistență Apostolul sfântul Ion predica „mandatum novum”! – „Iubiți-vă unii pa alții!” – aș îngenunchea, iar aceasta nu este comedie – căci inima mea o strigă –, să vă spun că, pentru

dragostea lui Dumnezeu, să vă iubiți, să vă ajutați, să vă întindeți mâna, să știți să vă iertați. Îndepărtați deci orgoliul, arătați-vă compătitori; trăiți caritatea; rugați-vă unii pentru alții într-o rugăciune sinceră și pentru prietenie” ^[34] —.

Apostolat de prietenie și încredere

18. Din primii ani ai Opus Dei, Sfântul Josemaría ne-a învățat modul concret în care Dumnezeu ne invită să anunțăm Evanghelia în mijlocul lumii: „Voi trebuie să apropiați sufletele de Dumnezeu prin cuvântul oportun, care descoperă orizonturi de apostolat; printr-un astfel de sfat prudent care ajută să se aibă în vedere o problemă în manieră creștină; printr-o conversație amabilă care învață caritatea; printr-un apostolat pe care într-o zi l-am numit de prietenie și de încredere”

^[35]

—.

Adevărata prietenie – ca și caritatea ce ridică dimensiunea umană la nivel supranatural – este o valoare în sine: ea nu este nici un mijloc nici un instrument pentru a obține avantaje în viața socială, chiar dacă acest lucru se poate întâmpla (chiar ea poate antrena în conveniente). Încurajându-ne mereu să cultivăm prietenii numeroase, Sfântul Josemaría ne pune în gardă: „Vă veți conduce astfel, copiii mei, desigur nu pentru a folosi prietenia ca pe o tactică de penetrare socială; asta ar face să se piardă valoarea intrinsecă a prieteniei; ci ca pe o cerință – prima, cea mai apropiată – a fraternității umane pe care creștinii au datoria să o favorizeze între oameni, oricât de diferiți ar fi ei unii de alții” ^[36].

Prietenia are o valoare intrinsecă, pentru că ea traduce o grijă sinceră pentru celălalt. Astfel „prietenia este ea însăși apostolat. Prietenia însăși

este un dialog în care noi dăm și primim lumină; în care apar proiecte atunci când se deschid mutual orizonturi; în care ne bucurăm de ceea ce este bun și ne susținem în ceea ce este greu; în care, în sfârșit, ne simțim bine, pentru că Dumnezeu ne vrea fericiți”^[37].

Când o prietenie este astfel, loială și sinceră, nu poate fi instrumentalizată: un prieten vrea să transmită experiența a ceva ce este bun în viața sa. De obicei, noi o facem, fără chiar să ne dăm seamă, de exemplu bucuria este o dorință de a servi care se exprimă în mii de gesturi. Totuși, „valoarea de mărturie nu înseamnă că trebuie să faci cuvântul să tacă. De ce să nu vorbești despre Isus, de ce să nu spui celorlalți că el ne dă forța de a trăi, că este bine să vorbești cu el, că meditația cuvintelor lui ne face bine?”^[38]. Prietenia conduce astfel, natural, la încrederea personală,

plină de delicatețe și de respect al libertății, consecință justă a autenticității acestei prietenii.

19. Natural, relația de prietenie duce la împărtășirea a numeroase momente, ca o conversație în jurul mesei sau a unei plimbări, cu ocazia practicării unui sport, când împărtășești un interes cultural comun sau când mergi în excursie, etc. Într-un cuvânt, prietenia cere timp pentru a fi împreună și a vorbi deschis; fără încredere nu există prietenie. „Când îți vorbesc „despre apostolatul prieteniei”, mă refer la o prietenie „personală”, sacrificată, sinceră: a fi la pertu cu cineva, a vorbi sincer” ^[39]. Când o prietenie este adevărată, când grija pentru celălalt este sinceră și ne rugăm pentru el, nu există timp împărtășit care să nu fie apostolic; totul este prietenie și totul este apostolat, fără deosebire.

„De aici, enorma importanță, nu numai umană ci și divină, a prieteniei. V-o repet din nou, după cum nu încetez s-o fac de la debutul Operei noastre: fiți prietenii prietenilor voștri, fiți prieteni sinceri, veți realiza astfel un apostolat și un dialog fecund” ^[40]. Nu este vorba să avem prieteni pentru a face apostolat, ci că Dragostea lui Dumnezeu ne susține relațiile de prietenie pentru ca ele să fie un apostolat autentic.

20. Nașterea unei prietenii este în bună parte de ordinul unui cadou neașteptat; de aceea cere răbdare. Uneori, experiențe negative sau prejucții fac ca o relație personală cu cineva din anturajul nostru să se transforme foarte târziu în prietenie. Dificultatea poate proveni din teamă, din respect uman sau dintr-o anumită prejudecată. Este bine să încerci să te pui în locul celorlalți și să te arăți răbdător. Noi trebuie să

fim ca Isus Cristos, care „este gata să vorbească cu toată lumea, chiar și cu cei care nu vor să cunoască adevărul, ca Pilat” ^[41].

Modurile bune de a evangheliza sunt numeroase; în Lucrare, apostolatul principal este întotdeauna cel al prieteniei. Este exact ceea ce ne-a învățat Sfântul Josemaría: „Bine putem spune, copii ai sufletului meu, că cel mai mare fruct al apostolatului Opus Dei este cel pe care membrii săi îl obțin personal, prin apostolatul exemplului și al prieteniei loiale cu tovarășii lor de muncă: la universitate sau la uzină, la birou, la mină sau pe ogoare” ^[42]. Fără să ne neglijăm sarcinile, noi trebuie să învățăm mereu să avem grijă de prietenii noștri.

21. În plus, frecventarea personală a prietenilor va găsi adesea un adaos în apostolatul colectiv care se face în centrele noastre și în operele noastre

apostolice: „Această prietenie, această relație cu unul sau altul dintre voi se lărgiște apoi (...) datorită afecțiunii, simpatiei și respectând ritmul în care această persoană vine la casa Opus Dei, pe care ea a început s-o frecventeze; a fost învățată s-o considere ca pe propria sa casă; toate acestea se unesc apoi, bineînțeles, în prietenie cu cei sau cu cele pe care le cunoaște și frecventează în căminul nostru”

[43]

22. În plus, în contextul acestui apostolat de prietenie ia loc apostolatul ad fidem, cu persoanele care nu ne împărtășesc credința: „Credință, copiii mei, credință puternică, credință vie, credință operând în caritate, veritatem facientes in caritate (cf. Ep. 4, 15). Păstrați acest spirit în relațiile voastre cu frații separați și necreștini. Să aveți iubire pentru toți, caritate pentru toți, prietenie pentru

toți. Dintre cei care s-au prezentat în operele noastre colective, niciunul nu a fost deranjat pentru convingerile sale religioase; celui care nu o vrea nu-i vorbim despre credința noastră” ^[44].

* * *

23. De-a lungul acestor pagini am vrut să vă amintesc câtă nevoie de prietenie avem toți nevoie, de acest dar al lui Dumnezeu, care ne aduce bucurie și consolare. „Dumnezeu a făcut astfel omul încât el nu poate înceta să împărtășească cu ceilalți sentimentele inimii sale: dacă are o bucurie, simte în el o forță care-l face să cânte, să râdă, să-i facă pe ceilalți părtași de bucuria sa, într-un fel sau altul; iar dacă durerea îi invadează sufletul, dorește să găsească în jur o atmosferă de liniște care îi amintește că ceilalți îl înțeleg și îl respectă. Omul are nevoie, noi toți avem nevoie, copiii mei, să ne sprijinim

unii pe alții, pentru a parcurge drumul vieții, să ne transformăm visele în realitate, să trecem peste dificultăți și să ne bucurăm de rezultatul eforturilor noastre. De unde, importanța enormă, nu numai umană dar și divină, a prieteniei” [45].

Primele persoane tinere care s-au apropiat de Lucrare, în anii treizeci, au descoperit lângă Sfântul Josemaría un autentic climat de prietenie. Este primul lucru care i-a atras și i-a menținut uniți în momente foarte grele. Prietenia multiplică bucuriile și oferă reconfort în neazuri; prietenia creștinului dorește cea mai mare fericire - relația cu Isus Cristos - pentru cei care sunt alături de el. Să ne rugăm, cum o face Sfântul Josemaría: *Dă-ne, Isuse, o inimă ca a ta!* [46] Astfel este drumul. Numai identificându-ne cu sentimentele lui Cristos – *să aveți între voi aceleași sentimente ca Isus Cristos (Ph 2, 5)* –

vom putea aduce această plenitudine de bucurie în casa noastră, la locul nostru de muncă și oriunde ne vom găsi, prin prietenia noastră.

Cu toată afecțiunea mea, vă binecuvântezez

Părintele vostru

Roma, 1 noiembrie 2019.

Sărbătoarea Tuturor Sfinților.

Copyright © *Prelatura Sanctæ Crucis et Operis Dei*

(Este interzisă orice divulgare publică, totală ori parțială, fără autorizație din partea titularului dreptului de autor)

(Pro manuscripto)

[1] *Scrisoare pastorală*, 14 februarie 2017, nr. 9.

[2] Sf. Josemaría, *Scrisoare 24 octombrie 1965*, nr. 10.

[3] Benedict XVI, *Scrisoare Deus Caritas est*, 25 decembrie 2005, nr. 17.

[4] Francisc, Ex. ap. *Christus vivit*, 25 martie 2019, nr. 154.

[5] Sf. Josemaría, *Scrisoare 31 mai 1943*, nr. 8.

[6] Sf. Josemaría, *Scrisoare 11 martie 1940*, nr. 70.

[7] Cf. Sf. Toma de Aquino, *Summa theologica*, II-II, q. 23, a. 1, c.

[8] Sf. Ioan Paul II, Discurs, 18 februarie 1981.

[9] Benedict XVI, Discurs, 15 septembrie 2010.

[10] Papa Francisc, Ex. ap. *Christus vivit*, nr. 152.

[11] Sf. Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 225.

[12] Sf. Grigorie de Nazianz, *Discurs* 43, 20.

[13] *Ibidem*.

[14] Sf. Josemaría, *Forja*, nr. 565.

[15] Sf. Augustin, *Confesiuni*, 4, 7.

[16] Sf. Ioan Paul II, Scrisoare *Novo millenio ineunte*, 6 ianuarie 2001, nr. 43.

[17] Sf. Josemaría, Scrisoare *9 ianuarie 1951*, nr. 30.

[18] Sf. Josemaría, Scrisoare *24 octombrie 1965*, nr. 10.

[19] Sf. Josemaría, *Brazda*, nr. 746.

[20] Sf. Agustin, *De Catechizandis rudibus*, 15, 23.

[21] Sf. Josemaría, *Scrisoare 8 august 1956*, nr. 38.

[22] Sf. Josemaría, *Scrisoare 24 octombrie 1965*, nr. 2.

[23] Sf. Josemaría, *Scrisoare 31 mai 1954*, nr. 23.

[24] Sf. Josemaría, *Forja*, nr. 943.

[25] Sf. Josemaría, *Scrisoare 11 martie 1940*, nr. 71.

[26] *Scrisoare pastoraală*, 9 ianuarie 2018, nr. 14

[27] Sf. Toma de Aquino, *Summa theologica*, II-II, q. 23, a. 1, c.

[28] *Scrisoare pastorală*, 9 ianuarie 2018, nr. 13.

[29] Fericitul Alvaro, «Prezentarea» de *Prietenii lui Dumnezeu*.

[30] Sf. Josemaría, *Scrisoare 29 septembrie 1957*, nr. 76.

[31] Cuvinte de Sf. Josemaría citate de Fericitul Alvaro, *Scrisori de familie*, I, nr. 115.

[32] Sf. Josemaría, notițe dintr-o întâlnire de familie, octombrie 1972.

[33] Sf. Josemaría, *Meditație*, 29 februarie 1964.

[34] Sf. Josemaría, *Forja*, nr. 454.

[35] Sf. Josemaría, *Scrisoare 24 martie 1930*, nr. 11.

[36] Sf. Josemaría, *Scrisoare 11 martie 1940*, nr. 54.

[37] *Scrisoare pastoraală*, 9 ianuarie 2018, nr. 14.

[38] Francisc, Ex. ap. *Christus vivit*, nr. 176.

[39] Sf. Josemaría, *Brazda*, nr. 191.

[40] Sf. Josemaría, *Scrisoare 24 octombrie 1965*, nr. 16.

[41] *Ibidem*, n. 12.

[42] Sf. Josemaría, *Scrisoare 11 martie 1940*, nr. 55.

[43] Sf. Josemaría, *Scrisoare 24 octombrie 1942*, nr. 18.

[44] Sf. Josemaría, *Scrisoare 24 octombrie 1965*, nr. 2.

[45] *Ibidem*, n. 16.

[46] Cf. Sf. Josemaría, *Brazda*, nr. 813.